

Aan de raad en het college van burgemeester en
wethouders van de gemeente Heusden
Julianastraat 34
5251 ED VLIJMEN

*In afschrift aan:
het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Maasdriel en
de leden van de gemeenteraad van Maasdriel*

Betreft: Locatie windmolens gemeente Heusden

Well en Ammerzoden, 7 oktober 2022

Geachte leden van de gemeenteraad, geacht college,

De Omgevingsvisie voor de gemeente Heusden is in voorbereiding en zal vermoedelijk in 2023 worden vastgesteld. Het ligt in de lijn der verwachting dat in dit verband tevens een gebied zal worden aangewezen alwaar de doelstellingen uit de REKS Hart van Brabant (Regionale Energie- en Klimaatstrategie) concreet zullen worden gerealiseerd.

Wij willen uw raad en college dienaangaande graag op het volgende wijzen en kondigen hierbij alvast aan dat wij eveneens graag op korte termijn een en ander nader wensen toe te lichten in een persoonlijk gesprek met verantwoordelijk wethouder H.W.A.M. van den Bosch.

Ontwikkeling het afgelopen jaar

Op 13 juli 2021 schreven wij u over het principeverzoek van RWE Windpower Netherlands B.V. betreffende de realisatie van *Windpark de Gelderse waard*, dat voorziet in het realiseren van vier windturbines (met een hoogte tot 260 meter) tussen Bokhoven en Hedikhuizen, dichtbij de steenfabriek. Deze locatie bevindt zich in het open en stille Maaslandschap, in de directe nabijheid van Well en Ammerzoden. Wij adviseerden uw college toen om het principeverzoek af te wijzen. Vorenbedoelde brief voegen wij volledigheidshalve bij dit schrijven.

Na gesprekken met wethouder M.G.M. van der Poel en contacten met uw beleidsambtenaren op dit terrein is gebleken dat het principeverzoek (nog) niet in behandeling zal worden genomen, in afwachting van nadere Rijksbrede regelgeving op het gebied van onder meer geluids- en afstandsnormen voor de plaatsing van windturbines en de locatiekeuze van uw raad voor het plaatsen van windmolens om aan de REKS te kunnen voldoen.

Omgevingsvisie gemeente Heusden en locatiekeuze

Inmiddels is ons ter kennis gekomen dat de Omgevingsvisie voor de gemeente Heusden dit najaar in concept gereed is en in februari 2023 aan uw raad zal worden voorgelegd. In die visie zijn tevens de hoofdlijnen van de REKS en de daaruit vloeiende verplichtingen voor de gemeente Heusden, alsmede de hoofdlijnen van de recent vastgestelde warmtetransitievisie opgenomen. Na vaststelling van de Omgevingsvisie zal naar onze informatie in 2023 ook de huidige Kadernotitie Windenergie Heusden (vastgesteld op 12 mei 2020) worden herzien.

Eerder heeft in het kader van de voorbereiding van de concept-Omgevingsvisie op 19 april 2022 een bijeenkomst voor bewoners van de gemeente Heusden plaatsgevonden, waar een grote antipathie jegens de plaatsing van windmolens is uitgesproken. Uit het verslag van deze bijeenkomst komt naar voren dat er kennelijk nog drie locaties in de gemeente Heusden in beeld zijn voor het plaatsen van windmolens: noordwestelijk tussen Oudheusden en Elshout, ten noordoosten van de gemeentegrens (nabij Hedikhuizen) en ten zuiden van Drunen en Vlijmen tegen de Loonse en Drunense Duinen. Die zoekgebieden worden ook genoemd in de Kadernotitie Windenergie.

Uit de concept-Omgevingsvisie en Omgevingseffectrapportage valt op te maken dat de Kadernotitie Windenergie leidend is bij de locatiekeuze. Naar wij hebben begrepen is het voorgenomen voorstel om het noordelijk gedeelte van de gemeente, in de nabijheid van de Maas, te bestemmen voor agrarische en energiedoeleinden. Tegen die achtergrond lijkt plaatsing van windmolens in dat deel van de gemeente Heusden op het eerste gezicht een reële optie.

Met het vaststellen van de Omgevingsvisie en de herziening van de Kadernotitie Windenergie in het vooruitzicht willen wij uw raad en college echter het volgende meegeven.

Gezondheidsrisico's en schadelijke effecten

De zorgen en ongerustheid die er heersen over de gezondheidsrisico's en andere schadelijke effecten die uitgaan van (het plaatsen van) windturbines zijn thans nog onverkort aanwezig. In dat verband wijzen wij uw raad en college graag nogmaals op hetgeen wij in onze bijgevoegde brief van 13 juli 2021 met bijlagen schreven. Zo leveren windturbines mogelijk groter risico's op voor de gezondheid van omwonenden: daarbij gaat het onder meer om chronisch slaapgebrek, stress, concentratieverlies en hartklachten. Volgens een groep artsen is er onvoldoende bekend welke de gevolgen het permanente laagfrequente geluid (dat wordt geproduceerd door windturbines) heeft voor de slaap en de nachtrust. Daarbij geldt verder dat hogere en grotere windturbines een hoger geluidsniveau produceren en daarmee in potentie nog gevaarlijker zijn.

Kenmerkend voor het noordelijk gebied van de gemeente Heusden nabij de Maas is de stilte. In tegenstelling tot vele gebieden in de wijde omgeving is er ter plaatse geen nabijgelegen geluidsproducerende industrie en zijn er geen andere geluidsbronnen dan enig nachtelijk vrachtverkeer over het water. Het is een feit van algemene bekendheid dat geluid over water versterkt. Geluid van windmolens zal in dit gebied dus extra opvallend zijn.

De locatie nabij Hedikhuizen kenmerkt zich ook door de aanwezigheid van de steenfabriek. Het is onbekend welke gevolgen windturbines hebben op het verspreiden van fijnstof dat afkomstig is uit de schoorsteen van de steenfabriek.

Inmiddels is de zorg voor risico's voor de volksgezondheid ook doorgedrongen tot het landsbestuur in Den Haag. Er worden thans diverse voorbereidingen getroffen voor wetenschappelijk onderzoek naar de gezondheidseffecten (zie o.a. het RIVM-rapport 'Verkenning van opties voor gezondheidsonderzoek rond windturbine', als bijlage gevoegd bij de Brief van de Regering aan de Tweede Kamer van 6 juli 2022¹). In afwachting van de resultaten van dergelijk onderzoek ligt het naar ons oordeel allerminst voor de hand om definitieve keuzes met betrekking tot de locatiekeuze voor windmolens te maken. Daarbij komt dat, ook na het bekend worden van de resultaten

¹ Te raadplegen op de website:

https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2022D29325&did=2022D29325

naar de gezondheidseffecten, het ongewis zal blijven wat de gevolgen kunnen zijn van de verspreiding van fijnstof en (de hierna ook te bespreken) effecten op de dijkbescherming als windmolens nabij Hedikhuizen zullen worden geplaatst.

Nieuwe wetgeving, mede op het gebied van afstandsnormen

Daarnaast is het uw raad en college ongetwijfeld bekend dat er momenteel door de wetgever, naar aanleiding van de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 30 juni 2021, nieuwe normen worden voorbereid voor de plaatsing van windmolens. De Raad van State oordeelde dat de algemene normen voor geluid, slagschaduw en veiligheid die in Nederland gelden niet kunnen worden toegepast op de aanvragen voor de bouw en het gebruik van windturbines, aangezien daarvoor eerst een milieubeoordeling moet worden gemaakt. Het verplicht beoordelen wat de gevolgen van het beoogde windpark zijn voor het milieu, volgt uit het Europese recht. Het Nederlandse Activiteitenbesluit en de Nederlandse Activiteitenregeling voorzien niet in een dergelijke specifieke milieubeoordeling. De wetgever zal daarom nu moeten voorzien in zo'n milieubeoordeling. Tot die tijd mogen de algemene normen in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling niet worden gebruikt voor de beoordeling van aanvragen voor de realisatie van windturbineparken.

Vooruitlopend op deze nieuwe regelgeving is op 8 maart 2022 in de Tweede Kamer de motie Leijten/Erkens aangenomen, waarin de regering is verzocht om *"dit voorjaar afspraken te maken met gemeenten, provincies en RES-regio's over de te hanteren uitgangspunten voor de plaatsing van nieuwe windmolens, waaronder strenge minimumafstandsnormen, in afwachting van de nieuwe landelijke windturbinenormen en hierbij te bezien of hiervoor tijdelijk het Deense model kan worden toegepast"*. In de motie is verzocht om te bezien of de Deense norm (een afstandsnorm van 4x tiphoogte) tijdelijk toegepast kan worden. De regering heeft daar geen gevolg aan gegeven, omdat vooruitlopend op de nieuwe wetgeving het, mede op juridische gronden, niet mogelijk is om (tijdelijk) algemene regels op te leggen voor nieuwe te realiseren windparken zonder het uitvoeren van een plan-m.e.r. (specifieke milieubeoordeling). Wel zal de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat in de plan-m.e.r.-procedure varianten voor afstandsnormen meenemen, waaronder ook expliciet 4x tiphoogte (naar aanleiding van de motie Leijten/Erkens).

Ofschoon er dus momenteel dus (nog) geen absolute afstandsnormen tot woonhuizen gelden, kan uit het voorgaande genoegzaam worden afgeleid dat deze in de nieuwe wetgeving zullen worden verankerd en dat deze naar verwachting (minimaal) 4x de tiphoogte, althans 1 kilometer, zullen bedragen. Bij die stand van zaken ligt het niet voor de hand de locatie nabij Hedikhuizen aan te wijzen als gebied voor de plaatsing van windmolens, omdat de afstand tot plaatsen als Bokhoven, Hedikhuizen, Ammerzoden, Well en/of Haarsteeg doorgaans minder dan 1 kilometer bedraagt. In voormeld verband is het opmerkelijk dat in de concept-Omgevingsvisie en Omgevingseffectrapportage nog steeds wordt gesproken van een door de gemeente gehanteerde afstand van 750 meter tot woonkernen.

Natuur, flora en fauna, landschappelijke kwaliteit en dijkbescherming

De plaatsing van windmolens nabij Hedikhuizen zal tevens leiden tot een ernstige aantasting van het open, unieke landschap langs de Maas en van de cultuurhistorische waarden in dit gebied. In de beleving van velen zijn dit landschap, inclusief de dijken, mede de dragers van het woongenot van de bewoners in de kernen en zijn ze evenzeer belangrijk voor recreatie en toerisme (wandelgebieden, fietsgebieden, zwemvoorzieningen, horeca). Ook de gemeente Maasdriel heeft deze belangen als zodanig onderschreven. De hoogte, het uiterlijk en het geluid dat de windmolens produceren leidt tot een grove aantasting van deze waarden.

Tevens mag de beschermenswaardige flora en fauna in dit gebied niet onvermeld blijven. Allereerst leven en broeden in de uiterwaarden van de Maas verschillende weidevogels, daaronder diverse beschermde soorten begrepen. Vliegende vogels komen in aanvaring met de wieken van windmolens, vaak met fatale gevolgen. Daarnaast leiden in bedrijf zijnde windmolens tot verstoringen in de trek van vogels.

Het gebied is ook van belang van voor de ecologische verbindingszone van Waterschap Aa en Maas (met de rivier de Dommel) en voor de zogenoemde Groenblauwe Mantel, hetgeen ook wordt onderschreven in de Kadernotitie Windenergie.

Eerder is, op basis van de Kadernotitie Windenergie, gesteld dat het zoekgebied ten zuiden van Drunen en Vlijmen tegen de Loonse en Drunense Duinen niet de voorkeur heeft als gebied voor plaatsing van windmolens, vooral omwille van de flora en fauna in dat gebied. Wij willen uw raad en college er in dat verband op wijzen dat (beschermde) weide- en watervogels op die locatie niet vaker voorkomen dan rondom de Maas. Voorts zullen windmolens tegen de achtergrond van de bomen van de Loonse en Drunense Duinen minder opvallen en de afstand tot woonkernen is aldaar veel groter dan in het noordoostelijke deel van de gemeente Heusden.

Ook dient nadrukkelijk aandacht uit te gaan, mede gelet op de vanwege klimaatverandering vermoedelijk vaker voorkomende hoogwaterstanden in de Maas, naar de voorgenomen dijkverlegging tussen Bokhoven en Hedikhuizen in het kader van Deltaplan Water. In de toekomst zal de dijk daar naar alle waarschijnlijkheid verder worden verlegd (richting de polder), om de Maas meer ruimte te geven. Die mogelijkheid wordt onmogelijk gemaakt, althans sterk belemmerd, als er ter plaatse windmolens komen te staan.

Evenmin zijn de mogelijke gevolgen bekend van schade door trillingen aan de dijken langs de Maas, hetgeen eveneens mogelijke risico's kan vormen bij hoogwater in de Maas.

Ook gelet op het evidente belang van een goede waterhuishouding, is een locatie voor windmolens nabij Hedikhuizen dus allerminst aan te bevelen.

Overige relevante aspecten: defensie, elektriciteitsnet en precedentwerking

Het gebied rondom Well, Ammerzoden, Hedikhuizen en de bijbehorende uiterwaarden is laagvlieg- en oefengebied voor defensie (GLV IX (militaire helikopters) en daarnaast ook een laagvliegroute VO (propellorvliegtuigen en helikopters)). De plaatsing van windmolens levert ook daarvoor problemen op. Windmolens verstoren immers radargolven, hetgeen nadelige invloed kan hebben voor de radarposten Volkel, Herwijnen en/of Soesterberg. Daarbij komt dat in het in de buurt gelegen Herwijnen binnen afzienbare tijd een geavanceerde nieuwe radar voor defensiedoeleinden zal worden gebouwd.

Voorts is het elektriciteitsnet in de regio overvol en zal door capaciteitsbeperkingen voor lange tijd geen nieuwe stroom kunnen worden getransporteerd naar de netstations, al helemaal niet als het gaat om grootschalig opgewekte elektriciteit.

Uit het gesprek met voormalig wethouder Van der Poel op 21 juni 2021 is naar voren gekomen dat het niet uit te sluiten is dat na plaatsing van enige windturbines mettertijd in totaal 10 windturbines worden geplaatst. Ook gezien die mogelijke precedentwerking keuren wij een locatiekeuze nabij Hedikhuizen ten strengste af, omdat alle hiervoor genoemde bezwaren alsdan nog meer opgeld zullen doen.

Wat stellen wij voor?

Wij verzoeken uw raad en college, gezien al het voorgaande, met klem om het gebied ten noordoosten van de gemeente nabij de Maas en Hedikhuizen niet aan te wijzen als plaats waar in de toekomst windmolens kunnen worden geplaatst. Tevens verzoeken wij deze brief bij wijze van zienswijze mee te nemen in de besluitvorming inzake de Omgevingsvisie, waarbij wij het recht voorbehouden om op een later moment een aanvullende zienswijze in te dienen.

Uit eerdere constructieve gesprekken met wethouder Van der Poel is gebleken dat de gemeente Heusden openstaat voor alternatieven (qua locatie en qua energiebron) waarmee de opgave in het kader van de REKS evenzeer én tijdig wordt gehaald. In de Omgevingseffectrapportage is overigens nadrukkelijk dat alternatief genoemd: in plaats van vijf windmolens zou er ook voor kunnen worden gekozen om 50 hectare zonneveld aan te leggen.

Tijdens het eerdere gesprek met wethouder Van der Poel is toegezegd dat de gemeente Heusden onze ongerustheid en bezorgdheid zeer serieus zal laten meewegen in de besluitvorming (net zoals dat geldt voor de inwoners van de gemeente Heusden zelf).

Wij hebben er vertrouwen in dat het gemeentebestuur van Heusden deze toezegging gestand zal doen en de juiste beslissing over de locatiekeuze zal nemen.

Graag lichten wij een en ander nader toe in een persoonlijk gesprek, waartoe wij opvolgend wethouder H.W.A.M. van den Bosch binnen afzienbare tijd zullen uitnodigen.

Hoogachtend,
namens inwoners van Ammerzoden en Well,

de Stichting Tegenwind Well en Ammerzoden

C. Robbemondt
voorzitter

per adres:
Wellsedijk 17
5325 XN WELL
e-mail: info@tegenwind-well-ammerzoden.nl